

## MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 31/2009 rd

### Statsrådets utredning (USP) om Finlands internationella avtalspolitik 2006—2009 och hur den utvecklats

*Till utrikesutskottet*

#### INLEDNING

##### *Remiss*

Utrikesutskottet sände den 16 juni 2009 statsrådets utredning (USP) om Finlands internationella avtalspolitik 2006—2009 och hur den utvecklats (USP 3/2009 rd) till miljöutskottet för eventuella åtgärder.

##### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Kaija Suvanto, utrikesministeriet
- överinspektör Sini Korpela, miljöministeriet.

#### UTREDNINGEN

Statsrådet lämnar regelbundet en utredning till riksdagen om Finlands internationella fördragspolitik. Den föregående utredningen är från 2006. I framtiden är det meningen att fördragsutredningen ska lämnas till riksdagen i början av valperioden.

Den här utredningen tar koncentrerat upp olika slag av angelägna teman under perioden 2006—2009. De anknyter till målen i regeringsprogrammet eller till frågor som annars har stor betydelse för Finland.

#### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

##### *Motivering*

Utskottet har sett på fördragsutredningen i de delar som tangerar dess ansvarsområde. Den tar upp de viktigaste miljökonventionerna, som ramavtalet om klimatförändringar, konventionen om biologisk mångfald, de internationella kemikalie- och avfallskonventionerna, konventionen om handel med hotade växt- och djurarter, Montrealprotokollet om ämnen som bryter ned ozonskiktet och Århuskonventionen om till-

gång till information, allmänhetens deltagande i beslut och rätt till överprövning i miljöfrågor.

Utskottet anser att utredningen är klar och har en fungerande struktur i och med att den koncentrerar sig på fördragsprojekt som är av betydelse för Finland under den aktuella perioden. Den är också till stor nytta som tvärgående beskrivning av fördragsprocesserna inom olika ministeriers ansvarsområden.

Utskottet noterar att inte minst klimatkonventionen under analysperioden har kommit att spela en allt viktigare roll i de globala ansträngningarna för att motarbeta klimatförändringen. Klimatförändringen är det största hotet för mänskligheten och måste bekämpas med kraftfulla och skyndsamma åtgärder. De internationella förhandlingarna om klimatkonventionen tar sikte på att begränsa stegringen av medeltemperaturen på jorden till under 2 °C jämfört med förindustriell tid. Det innebär att de utvecklade länderna fram till 2020 måste minska utsläppen av växthusgaser med 25—40 % jämfört med referensåret 1990 och med 80—95 % fram till 2050.

I Finland har miljöministeriet ansvaret för att samordna de internationella klimatkonventionsförhandlingarna och för att utarbeta Finlands ståndpunkter inför dem. Utskottet har aktivt bevakat förhandlingarna under den period som utredningen täcker in och även deltagit i partskonferenser kring konventionen. För den parlamentariska kontrollen och omedelbara tillgången till information är det viktigt att utskottet har kunnat delta i de årliga partskonferenserna. Det har också regelmässigt begärt översikter av miljöministeriet om förhandlingsprocessen, och dessutom har det fått aktuell information genom E-skrivelser om beredningen av beslut i ministerråden.

Utskottet lovordar Finlands aktiva agerande vid de internationella klimatkonventionsförhandlingarna. Inte minst Finlands särskilda ansvar för att förbereda och samordna partskonferensen i Nairobi under EU-ordförandeskapet avklarades med framgång. En lyckad konferens i Köpenhamn 2009 är en enorm utmaning som också Finland bör satsa all sin kompetens på. Vi har inte råd med att misslyckas med att sy ihop en heltäckande och ambitiös klimatkonvention för tiden efter 2012. I det här sammanhanget vill utskottet framhålla att resurserna för att kunna delta fullt ut i konventionsförhandlingarna måste säkras oavsett hur starkt trycket på att skära i förvaltningen är. Finland bör agera aktivt internationellt för att få till stånd en heltäckande, bindande och genomslagskraftig konvention och för att få fram adekvata resurser för att underlätta

för u-länderna att införa miljövänlig teknik och anpassa sig till konsekvenserna av miljöförändringen.

Enligt utskottets uppfattning är den synergi-process som initierats och genomförts på initiativ av Finland en stor framgång; den bärande tanken var en procedur "nerifrån upp" för utveckling av den administrativa, rättsliga och programmatiska synergin mellan konventioner. Denna process för att intensifiera synergin gällde Baselkonventionen (kontroll av gränsöverskridande transporter av farligt avfall), Rotterdamkonventionen (hantering av förhandsgodkännande för vissa farliga kemikalier och bekämpningsmedel i internationell handel) och Stockholmskonventionen (långlivade organiska föroreningar). Man har också försökt få ut synergieffekter mellan klimatkonventionen, biodiversitetskonventionen och konventionen för bekämpning av ökenspridning. Utskottet tillstyrker att Finland fortsatt deltar i synergi-processen och håller mycket hög profil.

Utskottet framhåller också hur betydelsefulla avtalen om skydd av Östersjön är och hur viktigt det är att utvärdera och utveckla dem. Det viktigaste instrumentet för att förbättra Östersjöns status är handlingsprogrammet för Östersjön, som upprättats av Skyddskommissionen för Östersjön, Helcom. Men för att de nödvändiga utsläppsbegränsningarna och skyddsinsatserna ska vara internationellt bindande bör de överenskommas inom ramen för Internationella sjöfartsorganisationen IMO, eftersom Helcom är en avtalsordning som bara förpliktar Östersjöns randstater och dess beslut är rekommendationer. Östersjöns svaga status kräver stränga begränsningar för alla utsläpp. Det är betydelsefullt att den luftvårdsbilaga som IMO-kommittén för skydd av den marina miljön antagit för de särskilt känsliga havsområden (PSSA) som avses i konventionen, som Östersjön, träder i kraft den 1 juli 2010. Bilagan begränsar utsläpp av kväveoxider och svaveloxider från fartyg. Under Finlands ledning har man också berett ett förslag för IMO om strängare bestämmelser om svart- och gråvatten från passagerarfartyg på Östersjön. Utskottet anser att åtgärderna är synnerligen viktiga

ga och att man fortsatt bör ha en aktiv roll och försöka utnyttja också EU:s Östersjöstrategi för att ge skyddsinsatserna bättre genomslag och tillgodogöra sig nya finansiella möjligheter.

Det är bra att betydelsen av proaktiv information till riksdagen lyfts fram i den reviderade fördragshandboken. Det sägs där att riksdagen bör få information redan i samband med beredningen av internationella överenskommelser. Tågorordningen bör vara denna för överenskommelser som är viktiga till sin substans och innehåller bestämmelser som faller inom riksdagens behörighet. Det rör sig alltså om betydelsefulla överenskommelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller som har betydande budgetkonsekvenser. I 96 och 97 § i grundlagen finns bestämmelser om riksdagens deltagande och rätt att få information i ärenden som besluts i EU och därmed finns det normalt inget särskilt behov av att lämna information enligt prövning, om riksdagen utifrån de

här paragraferna får informationen i form av EU-ärenden.

I fördragshandboken påpekas det dessutom att det i 47 § i grundlagen föreskrivs om riksdagens rätt att få information, dvs. dels om statsrådets skyldighet att på eget initiativ lämna den information som riksdagen behöver, dels om statsrådets skyldighet att lämna den information riksdagen begärt. Vidare konstateras där att ministeriet i förväg bör kontakta det behöriga utskottet för att skapa en lämplig praxis för utväxling av information. Utskottet ser särskilt positivt på uppmaningen till aktivitet från ministeriets sida och väntar sig att ministerierna går till väga på detta sätt.

#### *Utlåtande*

Miljöutskottet föreslår

*att utrikesutskottet beaktar det som sagts ovan.*

Helsingfors den 5 november 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Susanna Huovinen /sd  
vordf. Pentti Tiusanen /vänst  
medl. Christina Gestrin /sv  
Timo Heinonen /saml  
Rakel Hiltunen /sd  
Timo Juurikkala /gröna  
Antti Kaikkonen /cent  
Timo Kaunisto /cent

Timo Korhonen /cent  
Merja Kuusisto /sd  
Tapani Mäkinen /saml  
Sanna Perkiö /saml  
Janne Seurujärvi /cent  
Tarja Tallqvist /kd  
Pauliina Viitamies /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.